

A TUDOMÁNYOS, MŰSZAKI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓ STRUKTÚRAI ÉS PROBLÉMÁI A VIETNAMI SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁGBAN*

R. Aubrac**

Unesco tanácsadó

A *Documentation Française**** nemrég közölt egy jelentést, amely arra szólít fel: gondolkodjunk el azon, melyek az új műszaki és számítástechnikai forradalom már érezhető és előrelátható következményei a legkomplexebb modern társadalmakban.

Tudnunk kell, hogy életünkre milyen hatással lesz az a lehetőség, hogy gyorsan és gazdaságosan gyűjthetünk össze, szerezhethetünk meg hatalmas tömegű olyan információt, amelyhez eddig csak kevés számú kivételezett juthatott hozzá saját szakterületén, jelentős beruházási ráfordítás árán. A számítógép korában a beruházás továbbra is jelentős marad, de az információhoz gépesített eszközökkel, többféle módon, demokratikusan lehet hozzáférni. Ma már tudjuk, mi minden következik majd ebből a nevelés, a közegészségügy, a gazdasági élet területén, valamint azt is, hogy milyen új problémákat kell megoldanunk.

Az információs forradalom elsősorban a fejlődő országok felelős vezetőit érinti, mivel a tudományos, műszaki, gazdasági ismeretek céljaink elérésének alapvető forrásai.

Ma már sok olyan ország, amely egyébként még igen távol van a számítástechnikai forradalomtól, tudomásul vette ezt, és elkezdte kiépíteni az ehhez szükséges infrastruktúrát, pl. Brazília, Kolumbia, az észak-afrikai országok, Nigéria, több arab ország, India, a dél-kelet ázsiai országok egy csoportja stb. Új dimenziójú nemzetközi együttműködés született, mivel ezek az országok gyakran folyamodtak segítségért külföldi partnerekhez vagy nemzetközi szervezetekhez ennek az infrastruktúrának a megszervezéséhez.

Néhány, azóta már előírassá vált, előzetes elővigyázatossági rendszabály kialakítása után a nemzeti információs rendszerek egymással összekapcsolhatók, és így megsokszorozhatják hatékonyságukat. *Az információ új módszereivel megteremti egy-egy országnak a szükséges eszközöket ahhoz, hogy hasznosíthassák saját eredeti ismereteiket, és hogy élvezzék annak a nemzetközi ismerethalmaznak a hasznát, amelynek gyarapításához maguk is hozzájárulhatnak.*

Érdekes lesz megvizsgálni, miért és hogyan irányítják ezt a tevékenységet azok az országok, amelyek így gyorsítják fejlődésüket. A legtöbb közülük spontán módon, nemzeti tudományos közössége és vezetői segítségével oldja meg ezt a feladatot. Más országok, amelyeknek lehetőségei korlátozottabbak, nemzetközi segítséget kértek információpolitikájuk megfogalmazásához. Néhány éven belül valamennyien részt vesznek majd egy széles körű nemzetközi rendszerben, amelynek annál inkább fogják élvezni jótékony hatását, minél jobban tudják megoldani szakembereik képzését és meghatározni a szükségleteiknek leginkább megfelelő eljárásokat.

1977-ben *M. Bow*, az Unesco főigazgatója *ellátogatott a Vietnami Szocialista Köztársaságba*. Vietnam ekkor segítséget kért az Unescotól tudományos, műszaki gazdasági és társadalomtudományi információs szervezetének tökéletesítéséhez és modernizálásához. Ez a szervezet ugyanis már több éve létezik.

A tudományos és műszaki információ

A tudományos és műszaki információpolitikáért 1958 óta egy minisztériumi rangú állami bizottság felel. Elnöke jelenleg miniszteri rangban *Tran Quynh*. Ez a bizottság dolgozza ki az információpolitikai irányvonalakat, ellenőrzi azok végrehajtását, szervezi a legfontosabb

* A *Documentaliste* 15. köt. 5–6. sz. 1978. 27–29. oldalain megjelent cikk teljes szövegének fordítását a *Documentaliste szerkesztőségének* hozzájárulásával közöljük.

** A cikk csak a szerző véleményét tükrözi.

*** NORA, S. – MINC, A.: *L'informatisation de la société = Documentation Française*, 1978.

kutatási programokat. Az *Országos Tudományos Kutatási Központ (Centre national de la recherche scientifique, CNRS)* 1975 óta összefogja a matematikai, fizikai, kémiai, biológiai, földtudományi, óceánográfiai és kibernetikai tudományos intézeteket.

1972-ben, tehát jóval a háború vége előtt, hozták létre a *Központi Tudományos és Műszaki Információs Intézetet (Institut central d'information scientifique et technique, ICIST)* a jelzett állami bizottság égisze alatt. Ez egyik eredménye az Észak-Vietnamban 1971-ben megtartott első országos kongresszusnak, amelynek célja az volt, hogy megvizsgálja miként gyorsíthatja az információ az ország újjáépítését és fejlődését az ország problémáinak mélyreható ismerete és a hozzáférhető külföldi információs rendszerek legjobb felhasználása nyomán.

Az Intézet vezetője *Nguyen Nhu Kim*, egy Párizsban, az Arts et Métiers főiskolán végzett mérnök, aki 10 évig tanított elektronikát a Hanoi Műszaki Egyetemen. Az Intézet központja egy hálózatnak, amelynek meghatározza módszereit, és hozzájárul szakembereinek képzéséhez.

Ez a négy szintű hálózat ma még nem épült ki egészen. Az *ICIST* a felelős központja. A második szinten helyezkednek el a minisztériumok információs központjai. A harmadik szinten helyezkednek el a kutatóintézetek, az egyetemek, a főiskolák és a fontosabb vállalatok információs központjai. A negyedik szintet a tartományok és a nagyvárosok információs központjai alkotják.

A hálózat jelenleg kb. 130 központból áll, mintegy ezer embert foglalkoztat teljes munkaidőben. Ezek fele egyetemi végzettségű.

Az újraegyesített Vietnamnak van egy nagy előnye, amely közvetlenül tragikus történelméből ered. Míg Észak-Vietnam több ezer fiatalat küldött a szocialista országokba, a dél-vietnami egyetemisták gyakran kaptak ösztöndíjat az USA, Franciaország, Hollandia stb. egyetemre. Ennek köszönhető, hogy a *VSZK talán az egyetlen ország a világon, amelynek műszaki szakemberei összességükben valamennyi fontos nyelvet ismerik*, amely az információhoz való hozzáféréshez szükséges.

A hálózat szintjei arra hivatottak, hogy a felhasználókat kiszolgálják minden fontos szakterületen bibliográfiákkal, referátumokkal, fordításokkal, fejlődési áttekintésekkel. Népszerűsítő anyagokat is készítenek írott vagy audio-vizuális formában.

Felhasználják, amennyire csak tudják, a rendelkezésükre álló dokumentumokat, de nehéz és elmaradott körülmények között, megfelelő felszerelés és helyiségek nélkül dolgoznak. Úgy tűnik, a lehető legtöbbet hozzák ki mindabból, amit az ország gazdasági életének igen zordon adottságai lehetővé tesznek.

A továbbképző tanfolyamok, amelyeken évente az információs intézmények személyzetének jelentős száza-

léka vesz részt, egyre többen a déli területről is, lehetővé teszik a képzettségi színvonal növelését és a megoldandó problémákkal való szembenézést.

Nyilvánvaló, hogy a nemzetközi segítség ezen a területen igen sürgős, hatása gyors lenne.

A segítségre ott van leginkább szükség, ahol a szükségletek legnagyobbak a prioritást élvező területeken:

a) sürgősen *fel kell mérni és hozzáférhetővé kell tenni az ország információs forrásait*, főleg a déli részen; ehhez szükség van mikrofilmre, mikrofilmlapra és mikro-másoló berendezésekre;

b) szélesebb körben *kell terjeszteni a gyűjtött és feldolgozott információkat*; ehhez nyomdai és sokszorosító berendezések, audio-vizuális eszközök kellenek;

c) *ki kell képezni a szükséges személyzetet* az említett anyagok és berendezések használatára és karbantartására;

d) *hozzáférhetővé kell tenni a külföldi* – nevezetesen a nyugati – *információs forrásokat* (a szocialista országok segítsége ugyanis már most is igen jelentős); ehhez szükséges monográfiák beszerzése, tudományos és műszaki folyóiratok előfizetése, kapcsolat a nagy nemzetközi információs rendszerekkel;

e) minél előbb *hasznosítani kívánják a modern információs számítástechnikai eszközöket*; ehhez meg kell ismerni a módszereket, meg kell választani és meg kell szerezni a szükséges berendezéseket és a soft-ware-t, ki kell képezni a szakembereket;

f) a kormány 1 millió dollárnyi költségvetési támogatást szervezett meg az *ICIST* elhelyezésére Hanoi központjában, a Tudományos és Műszaki Könyvtár mellett. Egy modern épületben helyezkednek majd el a feldolgozó és műszaki részlegek, előadó- és konferenciatermek stb. *Az új épület berendezéseinek egy részét szintén nemzetközi együttműködésből kellene fedezni.*

A gazdasági és társadalomtudományi információ

A Társadalomtudományi Állami Bizottság, amelynek ugyancsak minisztériumi rangja van, mint a Tudományos és Műszaki Állami Bizottságnak, a francia *École d'Extrême Orient (Távolkeleti Főiskola)* távoli utóda, 1967-ben hozták létre, elnöke egy ismert történész, *Nguyen Nhanh Toan*.

Felügyelete alá tartoznak a filozófiai, gazdaságpolitikai, történettudományi, irodalomtudományi, nyelvészeti, néprajzi, jogi, régészeti intézetek; van szociológiai, a dél-ázsiai országokkal, régi kéziratokkal foglalkozó szekciója. Foglalkozik mindazon problémákkal, amelyeket a fejlesztési tervek vetnek fel a gazdasági és társadalmi élet területein, valamint a nemzeti jelleg történeti és kulturális forrásainak problémáival. Feladata

az is, hogy kiépítse a működéséhez szükséges nemzetközi kapcsolatokat, s válaszoljon az ország problémái iránt szerzte a világban megnyilvánuló érdeklődésre.

A Bizottság felügyelete alá tartozik a *Társadalomtudományi Információs Intézet* is, amelynek feladatai hasonlóak az ICIST feladataihoz. Igazgatója *Vo Hong Cuong*.

Míg az ICIST, mint láttuk, egy széles körű hálózatot épít ki és irányít, a társadalomtudomány területe nagyobb információs koncentrációt igényel, és nem terjed ki szükségszerűen a termelési szektorok vagy az alkalmazott kutatás területeire. Ebből következik, hogy tevékenységének nagyobb része a *Hanoi Társadalomtudományi Könyvtárban* és a *Ho-Chi-Minh Városi Társadalomtudományi Könyvtárban* folyik, ezek ui. az Intézet integráns részei, míg a tudományos és műszaki könyvtárak nem épülnek bele az ICIST hálózatába.

Az Intézet számos gazdasági és társadalomtudományi információs folyóiratot, elemzéseket, szintéziseket, valamint audio-vizuális anyagokat ad ki.

A nemzetközi segítség ugyanazokban a kategóriákban szükséges, mint amelyeket a tudományos és műszaki információval kapcsolatban már említettünk. Elképzelhető, hogy a nemzetközi vagy bilaterális együttműködési programok komplex segítséget nyújtanak a tudományos, műszaki, gazdasági és társadalomtudományi információ fejlesztéséhez.

A 185 személyt – köztük 100 egyetemi végzettségűt – foglalkoztató Társadalomtudományi Intézet, amely jelenleg igen szegényes környezetben működik – akár csak az ICIST – könyvtárának toldalékszámjaiban, új székház építését tervezi. Ehhez a költségvetési fedezetet már előirányozták, de még így is szükség lenne külső segítségre a berendezések kiegészítéséhez.

A levéltárak és könyvtárak hálózata

A miniszterelnök felügyelete alá tartozó *Levéltári Igazgatóság* földrajzilag és funkcionálisan tagolt hálózatot irányít. A helyi igazgatási szerveknek 10 évig kell megőrizniük dokumentumaikat, majd átadják őket a levéltárnak. A mai hálózat az indokínai kormányzósági levéltárak utóda, ez utóbbiak a *Bibliothèque générale*-hoz (*Általános Könyvtár*) kapcsolódtak 1917 óta, csupán 1945-ben váltak szét. A levéltárak anyagának egy részét Saigonba vitték 1950 és 1954 között, egy másik részét pedig Franciaországba. Ho-Chi-Minh város levéltárában most folyik a leltározás.

A kb. 250 főnyi létszámból 50 dolgozik a *Központi Levéltárban*, közülük 25 könyvtáros vagy történész. A Központi Levéltár egy 1920-ban emelt levéltári épületben – ma már nagyon szűken – van elhelyezve. A kb. 6 ezer m²-nyi raktárkapacitás a szükségesnek csupán a

fele, hiányoznak speciális konzerváló laboratóriumok, ezekre pedig nagyon nagy szükség van a nedves trópusi klíma alatt.

A tervek szerint Hanoitól 30 km-re épül fel a Központi Levéltár új, modern székháza. Az építkezést itt is nagymértékben megkönnyítené a nemzetközi segítség, főleg a modern berendezések beszerzése tekintetében.

A *Nemzeti Könyvtár* és a közművelődési könyvtárak hálózata a Kulturális Minisztérium felügyelete alá tartozik. A Nemzeti Könyvtár az 1919-ben alapított indokínai *Bibliothèque générale* (*Pierre Pasquier könyvtár*) utóda. A *Bibliothèque générale* az alapításkor megkapta a főkormányzósági iratokat a 19. század végétől kezdődően. Területi illetékességéhez tartozott Tonkin, Annam, Kokinkína, Laosz, Kambodzsa és Kuang-Cseu-Wan (ma kínai terület).

A Nemzeti Könyvtár kötelempéldányokat kap; állománya kb. 1 millió 200 ezer monográfia és több mint 7 ezer folyóirat. Az évi gyarapodás kb. 20 ezer monográfia, ebből 3–4 ezer a vietnami. A leggyakoribb idegen nyelvek a francia és az orosz. A 150 tagú személyzetből 80 hivatásos könyvtáros. A Nemzeti Könyvtárban mikrofilmlaboratórium és két olvasóterem van, az egyik folyóiratolvasó. A könyvtár termei állandóan zsúfoltak, este 21 óráig tartanak nyitva.

A *közművelődési könyvtárak* hálózata igen jelentős: 38 tartományi, 500 járási és több száz községi könyvtárból áll.

Emellett kiépültek az egyetemek, az iskolák, a hadsereg és a közegészségügy könyvtári hálózatai.

A Könyvtárak Igazgatósága jelenleg egységes katalógizálási szabályzatot dolgoz ki az összes hálózat számára.

Vietnam is felkészül – a könyvtári hálózatokra, a már megfelelő rendtartással működő és a szakembereknek egy igen aktív csoportjára támaszkodó információs központokra építve – a *tudományos, műszaki és személyi információcserében való részvételre*, annál is inkább, mert ez az információcsere egyre inkább a nemzetközi élet infrastruktúrájává alakul.

A látogatót először az a politikai törekvés lepi meg, amellyel a szakmai információt a fejlesztés elsődleges eszközeként használja fel. Lenyűgöző az az óriási energia, amellyel a háború vége óta, a béke időszakában, ezer gyakorlati nehézségen át, munkának láttak, s amelynek visszhangra kell találnia a nemzetközi együttműködési programokban.

Egyre inkább napirendre kerül az ismeretek nemzetközi cseréje, mint a világpolitikából ismert Észak–Dél vagy Kelet–Nyugat kapcsolatok egyik alapvető komponense; az elért eredmények pedig mércéi lehetnének az egyre inkább tudatosodó kölcsönös kapcsolatok hatékonyságának.

Fordította: Ferch Magda

AUBRAC, R.: A tudományos, műszaki, gazdasági és társadalomtudományi információ szervezete és problémái a Vietnami Szocialista Köztársaságban

A szerző bemutatja a Vietnami Szocialista Köztársaság tudományos, műszaki, gazdasági és társadalomtudományi információs hálózatát és elemzi főbb problémáikat.

* * *

AUBRAC, R.: The organization and problems of scientific, technical, economic and social information in the Socialist Republic of Vietnam

The author describes the scientific, technical, economic and social information network of Vietnam and analyses its major problems.

ОБРАК, Р.: Организация и проблемы научно-технической, экономической и общественной информации в Вьетнамской Социалистической Республике.

Автором описывается сеть научно-технической, экономической и общественной информации Вьетнамской Социалистической Республики и анализируются ее существующие проблемы.

* * *

AUBRAC, R.: Organisation und Probleme der wissenschaftlichen, technischen, wirtschaftlichen und gesellschaftswissenschaftlichen Information in der Sozialistischen Republik Vietnam

Der Verfasser beschreibt das wissenschaftliche, technische, wirtschaftliche und gesellschaftswissenschaftliche Informationsnetz der Sozialistischen Republik Vietnam und ihre wichtigsten Probleme.

MEGJELENT

dr. Hámori Péter—dr. Schneider László
**A KÖZVETLEN REKLÁMOZÁS
INFORMÁCIÓS RENDSZERE**

A marketing az elmúlt években egyre jelentősebb szerepet kapott a gazdasági élet meghatározott területein. Ezen belül a „direct marketing” és a „direct mail” (levélreklám) különösen fontos feladatot lát el a piac közvetlen tájékoztatásában.

A most megjelent kiadvány gyakorlati útmutatást ad azokról az eszközökről és módszerekről, amelyek e munka eredményességét elősegítik. Külön fejezetek tárgyalják a címjegyzék összeállításának és karbantartásának módszerét, a hatásos szövegírást, a témaválasztást és a különböző levélformákat, a kampányok kiértékelésének és gazdaságosságának kérdéseit.

A kiadvány függeléke számos — az életből vett — jó és rossz példán keresztül teszi még szemléletesebbé a követendő utat és az elkerülendő hibákat.

A kiadvány terjedelme: 161 oldal, ára: 38 Ft.

**Országos Műszaki Könyvtár
és Dokumentációs Központ
Kereskedelmi Igazgatóság
Budapest Pf. 12.
1428**

Ónódy Miklós
**REPROGRÁFIA A TÁJÉKOZTATÁSI
INTÉZMÉNYEKBE ÉS KÖNYVTÁRAKBAN**
/Módszertani Kiadványok 46. sz./

A tájékoztatási intézmények és a könyvtárak tevékenységében mind nagyobb szerephez jut a reprográfia. A dokumentátori és könyvtárosi munkában ma már alig van olyan részterület, ahol ne alkalmaznák a másoló—sokszorosító eljárások valamelyikét — légyen szó belső feldolgozó—adminisztratív munkáról vagy szolgáltatásról. Ezért szinte minden tájékoztatási—könyvtári munkakörben szükség van a reprográfiai eljárások s az általuk nyújtott lehetőségek beható ismeretére.

Az összefoglaló jellegű munka első kötetének bevezető fejezetei történeti, elvi—elméleti áttekintést és technológiai alapismereteket adnak. A kötet főrésze a különféle másoló eljárások technológiai, szervezési és gazdaságossági kérdéseit, alkalmazásuk lehetőségeit tárgyalja. A kötet használatát részletes tárgymutató segíti.

A kiadvány második kötete — amely néhány hónap múlva jelenik meg — a sokszorosító eljárások technológiájával, szervezési és gazdaságossági kérdéseivel, gyakorlati alkalmazásuk lehetőségeivel, a kiadványok előállításával, a kéziratok szerkesztésével és számos, a reprográfiai tevékenységgel kapcsolatos kérdéssel foglalkozik.

Az első kötet terjedelme: 334 oldal, ára 80 Ft.

